

תמלול מדויק /הגאון רבי בן ציון מוצפי /החיים בימי המשיח

בכל מקום שהרב מצטט פסוק, גמרא, זוהר או ראשונים, נוסף מיד אחרי הציטוט — בגופן קטן ונטוי, בסוגריים — ציון המקור המדויק. במקומות שבהם המקור המדויק אינו ודאי או שלא אותר במלואו, מסומן הדבר בצבע אחר עם ההערה "מקור לא אומת במלואו". במקום שבו הרב ציין בעל פה "מסכת כתובות" והתברר שהמקור המדויק הוא מסכת שבת ל' עמוד ב' — מצוין הדבר במפורש.

שליש ראשון של השיעור (עד כ-18:30 דקות)

הגמרא במסכת שבת מביאה את הפסוק "וזכור את בוראך בימי בחורותיך" — איפה זה כתוב? "עד אשר לא יבואו ימי הזקנה, והגיעו שנים אשר תאמר אין לי חפץ בהם" (קהלת יב, א). אומרת הגמרא, מי אלה "ימי הזקנה"? ימי המשיח. מה יש בזמן המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה? זאת אומרת — לפי דברי הגמרא, היום אני יכול לתת צדקה, אני יכול לעשות מצוות, אני מקבל עליהם עולם הבא. שכר בעולם הזה וקרן קיימת לעולם הבא. אבל אחרי שיבוא משיח כבר אין יצר הרע, ואין יצר הטוב. אז אתה עושה מצוות, אבל אין בהם לא זכות ולא חובה.

ואחר כך גם במדרש רבה כתוב על עוד פסוק: "ויגיעו שנים אשר תאמר אין לי חפץ בהם" (קהלת יב, א — המשך אותו פסוק; מוזכר במדרש קהלת רבה יב, א) — גם זה, איפה? בקהלת. אומר: אז זה ימים שאין לי חפץ בהם — אלה ימים שיבוא המשיח, ותאמר אין טעם לעשות מצוות. למה? כסף? כבר לא יהיה שווה. אז מי שיכול לחלק כסף — היום מחלק, מחר מי יודע מה יהיה, וממילא הכל יבוא על מקומו בשלום.

וכן גם כן בזוהר הקדוש, פרשת וירא, שם בדף ק"ג, כן — הזוהר הקדוש אומר: "בזמנא דעתידין ישראל למיפק מגלותה, זמינין כל דרגין עלאין למשרי עלה" (זוהר חלק א, פרשת וירא, דף ק"ג עמוד ב' — לשון הזוהר במקור): אבל בזמנא דיפקון ישראל מן גלותא, זמינין כלהו דרגין עלאין למשרי עליה כדקא יאותן! — זאת אומרת, בזמן שנצא מהגלות הזאת, מיד תשרה עלינו רוח הקודש ונהיה כמו מלאכים. זאת אומרת, זמן המשיח זה ימים אחרים לגמרי. ממשיך הזוהר ואומר: "התפשט מלבושין כדרותה" (מקור לא אומת במלואו — מיוחס לזוהר וירא, לא אותר נוסח מדויק בבדיקה) זאת אומרת, אתה פושט את הבגדים של האבל על ימי חורבן בית המקדש. ואז: "וזריק לון על — אומין חושך ואפילה" (מקור לא אומת במלואו — מיוחס לזוהר וירא, לא אותר נוסח מדויק בבדיקה) אומר: ואז כל אומות העולם יחיו בחושך —

יש להם כעת שריפות, אה, משהו משהו — 400,000 מפונים, 400,000 בתים נשרפו. אתה יודע מה זה באיטליה — מי הם, שונאי ישראל, איטליה וצרפת וספרד, יש לנו חשבון ישן נושן איתם של אלף שנים יחמ שמם מן העולם, אמן ואמן. והרביעי, נוסף גם טורקיה, 98 שריפות — הוא אומר, זה בשליטה. הבנת? ערבי "שליטה". אז כך הוא אומר: "וכל בני ישראל היה אור במושבותם" (שמות י, כג),

אז אם כן, צריך להבין מה זה ביאת המשיח. האם תתבטל יצר הרע וישתנה הטבע? כי אם יצר הרע מתבטל, גם הטבע משתנה. ממילא כתוב מה שכתוב בגמרא בכתובות, נכון? "עתידה אישה שתלד בכל יום", "עתידין אילנות שיוציאו פירות בכל יום" (תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף ל' עמוד ב' — לא מסכת כתובות כפי שנאמר בעל פה בשיעור; שתי הדרשות הללו מקורן במסכת שבת ל' ע"ב, בשם רבן גמליאל

ומה כתוב שם גם עוד? "עתידיה ארץ ישראל שתוציא" — בכל מיני "גלוסקאות וכלי מילת" (תלמוד — בבלי, מסכת שבת, דף ל' עמוד ב'; ומופיע בנפרד גם במסכת כתובות דף קי"א עמוד ב' בשם רבי חייא בר יוסף). זאת אומרת, בגדים לא צריך ללכת לקניון, אתה יוצא לחצר, צומח לך חליפה חדשה. משובחת, עם חולצות וגופיות, כל מה שאתה צריך — כולל גם טלית, כן, ארבע כנפות

אז אם כן, האם משתנה הטבע — זה א. ב. — מה עם יצר הרע? ג. — באיזו מדרגה רוחנית אנחנו נהיה? ועוד — האם יתחדש התורה, או שהתורה תישאר אותה תורה? שור שנגח את הפרה וכולי, הרי לא יהיה שור, לא יקחו... לא כתוב "לא ישא גוי אל גוי חרב" (ישעיהו ב, ד — הנוסח המלא): "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה"; "ומקביל במיכה ד, ג", "ואריה כבקר יאכל תבן" (ישעיהו יא ז) — אריה אוכל תבן. אז אם כן, שינתה הטבע — כך יוצא. אז מה העניין הזה? ועוד — מה יהיה עם תחיית המתים? מתי תהיה תחיית המתים? אם ביאת המשיח היא לפני, אם היא אחרי? קיצור — זה נושא מאוד מורכב, והוא לא פשוט בכלל, כמו שהרבה חושבים שכל אחד יש לו איזו עמדה שהוא מתבצר בה

אז בוא נלך לפי סדר. נלך קודם כל לגמרא בברכות, ברכות דף ל"ד. אמר רבי יוחנן: "כל הנביאים כולם לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא — עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו (תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף ל"ד עמוד ב'; חלקו השני מצטט את ישעיהו סד, ג). זאת אומרת, כל דברי הנבואות שאתה רואה בישיעה, וגם ביחזקאל ובעוד — הכל מדבר איך שיבוא המשיח, אז השתנה הכל מן הרגע. אבל לאלף השביעי — זה משהו אחר", עין לא ראתה, "אף אחד לא יודע, אף אחד לא ראה ולא יודעים כלום

— אבל הגמרא ממשיכה ואומרת: "ופליגא דשמואל" (תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף ל"ד עמוד ב'). למה? רבי יוחנן ידוע, היה אחד מגדולי האמוראים, נכון? הוא למד תורה אצל מי? תלמיד של מי הוא? רבי יהודה הנשיא. רבי יהודה הנשיא, כן. הוא התלמיד שלו, והוא מילא את מקומו אחרי שרבנו הקדוש נפטר. הוא היה ראש הרבנים של ארץ ישראל, היה בטבריה

אז רבי יוחנן, אומרת הגמרא, חולק על שמואל. למה? מה אמר שמואל? אמר שמואל: "אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד" (תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף ל"ד עמוד ב'; וכן בסנהדרין דף צ"א עמוד ב' ודף צ"ט עמוד א'). זאת אומרת, עכשיו האומות שולטים עלינו, אומרים לנו מה לעשות. משיח יבוא, יגיד להם מה לעשות, והוא יעשה מה שהוא ירצה. אז זה נגד שמואל — שמואל אומר שרק שעבוד מלכויות מתבטל, ועולם כמנהגו נוהג

עכשיו יש קושיה: למה? תפתח ספר ישעיה, יש שם נבואה שלמה שאומרת מה יהיה כשתהיה הגאולה "שם הפסוק אומר: "וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבו ועגל וכפיר ומריא יחדו ונער קטן נהג בם" (ישעיהו יא, ז) — זאב יכול לעמוד ליד כבש ולא אוכל אותו, נמר עם גדי רובץ. כפיר זה הבן של האריה: הוא צעיר, הוא אוהב קרב — הוא יחיה עם עגל, איך יכול להיות? זה נגד הטבע. וממשיך הנביא ואומר ופרה ודוב תרעינה יחדו ירצו ילדיהן" (ישעיהו יא, ז) — שמענו שיש דובים בקנדה, שמסתובבים לפעמים ברחובות. היה אחד שסיפר לי שהוא היה בקנדה, שם בא דוב אחד מולו, הוא לא ידע מה לעשות. ואז אמרו לו: "היזהר, אם דוב יבוא — אל תלך, אל תפנה לו את הגב. אם אתה מפנה לו את הגב הוא רודף אותך, אלא תלך מולו, או מקסימום תלך אחורה". אז הוא, מסכן, סיפר לי שהוא הלך קצת אחורה, עוד ועוד ועוד, נמאס לו, בסוף הוא הגיע לרכב שלו, היה לו שם, גז — גז אבל גדול, חש

— גז מכיר את זה? התניז עליו, ברח הדוב. אחרי זה הוא הסתכל לראות, רואה את הדוב רוקד על הגג. נכנס לו הגז בראש.

אז אם כן, זה לא מסתדר — **"ופרה ודוב תרעינה" (ישעיהו יא ז), "וארי כבקר יאכל תבן" (ישעיהו יא ז), "ושעשע יונק על חר פתן" (ישעיהו יא ח)** — נחש פתן, אתה יודע מה זה, אורכו 4 מטר, 5 מטר יכול להגיע עד שש, אם הוא טיפל ברכב הוא יכול לגלגל אותו — ופתאום תינוק משחק איתו? זה לא מובן, צריך להבין את זה.

ועוד שנינו בגמרא במסכת כתובות: **"עתידה אישה שתלד בכל יום" (תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף ל' עמוד ב' — לא מסכת כתובות; המקור המדויק לדרשה זו, על הפסוק "הרה וילדת יחדו" (ירמיהו לא ז), (הוא במסכת שבת). נכנס עליו אותו תלמיד אצל רבי יוחנן, אמר לו: "אשתא בת יומא" — אנחנו לא רואים איך אתה אומר שאישה תלד כל יום. אמר לו: כן, תרנגולת — תיקח תרנגולת, "אין כל חדש תחת השמש" (קהלת א טו). אמר לו: כן, "אין כל חדש" — תיקח תרנגולת, כל יום מטילה ביצה. אבל תרנגולת הגונה, משפחה מיוחסת, כן — למה? יש כאלה שאין בהם אמונה, תיזהר, כן**

ואחר כך הגמרא המשיכה: ועתידים — שרק בארץ ישראל, יוציאו פירות בכל יום, וכל מיני פירות קיץ וחורף, סתיו ואביב. זאת אומרת, השתנה הטבע — כך יוצא. אחר כך דבר שלישי: **"עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת" (תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף ל' עמוד ב'; ובנפרד גם כתובות — "דף קי"א עמוד ב' בשם רבי חייא בר יוסף, שם המקור לדרשה הוא הפסוק "יהי פסח ב' ב'אָרְץ תהלים עב טז). זאת אומרת, לא נלך לא למכולת ולא לסופר — כל בוקר יש לך, בוקר, ערב, צהריים — איזו פיתה, איזה לחם שאתה אוהב, צומח לך באדמה בחצר, ואתה קוטף ואוכל. ומלבושים, בגדים. אותו דבר, לא צריכים לקנות בגדים מהקניון, אלא יש לך מוכנים תמיד**

בקיפור, אז אם כן, אנחנו צריכים להבין את הסוגיה הזאת — מה קורה פה

יש גמרא בסנהדרין, שם גם הגמרא מטפלת בנושא הזה. אומרת הגמרא: רב חסדא הקשה בגמרא, הוא הקשה פסוק אחד. אומר: **"וחפרה הלבנה ובושה החמה, כי מלך ה' צבאות בהר ציון ובירושלים, ונגד זקניו כבוד" (ישעיהו כד כג). זאת אומרת, כשהקדוש ברוך הוא ימלוך — אנחנו מבקשים בעלינו לשבח, כל יום שלוש פעמים: "ה' ימלוך לעולם ועד". אז אם כן, הפסוק אומר שאז הלבנה כבר לא תאיר, האור שלה לא יחשך, והשמש גם כן — יש לנו את האור: "כי ה' יהיה לך לאור עולם, ושלמו ימי אבלך" (ישעיהו ס כ). זאת אומרת, הקדוש ברוך הוא בעצמו מאיר לנו, אז לא יהיה חושך**

"פסוק אחר אומר: "והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים" (ישעיהו ל כו). אז איך זה מסתדר — האם יהיה פי שבע, או שהם לא ישמשו בכלל? זו השאלה — מי היה זה? רב חסדא, זכור. הוא תירץ — הגמרא תירצה לקושיה, מה התירוץ כאן? כאן, בזמן שיבוא משיח — "והיה אור הלבנה כאור החמה", ואור החמה יהיה שבעתיים. ומה שאמר "וחפרה הלבנה ובושה החמה" — זה בעולם הבא, זאת אומרת בסוף האלף, באלף השביעי. כך תירצה הגמרא

— ממשיכה הגמרא ואומרת: **"ופליגא דשמואל" (תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף צ"א עמוד ב'). למה? הוא אמר שהלבנה תהיה פי שבע — נכון, לא פי שבע, פי 49 — שבע פעמים שבעתיים. הלבנה תהיה כמו החמה, והחמה של עכשיו תהיה פי 49, שבעתיים שבע פעמים שבע. אז יוצא שלא יהיה הבדל**

בין הלבנה לחמה — שניהם, שני מלכים משתמשים בכתר אחד, כמו שהיה בבריאת העולם קודם שמיצטה, והאור יהיה פי 49 לשניהם. אין חשמל שם, אין כלום, הכל מוכן, מה שאתה רוצה

עכשיו הגמרא מקשה: מה שמואל יענה על זה? אומר, שמואל יענה — הרי שמואל, כל הזמן, מתבצר בעמדה שלו: **"אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד"** (כנ"ל — **ברכות לד ע"ב, סנהדרין צא ע"ב**). זאת אומרת, העולם ממשיך אותו דבר, רק נהיה כמו בזמן דוד המלך או שלמה המלך — לא היו מלחמות ואנחנו נשב בשקט, **"איש תחת גפנו ותחת תאנתו"** (מיכה ד, ד; ובמלכים א, לה, בהקשר תיאור ימי שלמה

אז אומרת הגמרא: פליגא דשמואל — זה חולק על שמואל. למה? שמואל מה יענה כאן? במחנה שכינה — צדיקים, אלה שיסארו בזמן שיבוא המשיח, בעזרת השם נישאר כולנו, אמן, ונראה אותו אז נזכה שיהיה אור החמה כאור הלבנה, כאור שבעת הימים. אבל מחנה שכינה יהיה מחנה יותר — סופר, של הצדיקים במיוחד — שם יהיה בבחינת "וחפרה הלבנה ובושה החמה". כך מתרץ שמואל

היד רמה (רבי ניסים בן ראובן גירונדי, בפירושו לסנהדרין) — מביא שם, כותב שרבי חסדא חולק על "שמואל, למה? כל הנביאים ניבאו לימות המשיח, אבל "עולם הבא — עין לא ראתה אלוקים זולתך — "וזה חולק על שמואל. אז יש לנו שתי שיטות בגמרא: שיטה אחת שאומרת "עולם כמנהגו נוהג — שמואל סובר. שיטה שנייה, של רוב האמוראים, הם חולקים עליו ואומרים — לא, שישתנה הכל

עכשיו מה עושים? בוא נלך למפרשים ונראה, אולי נקבל קצת הבהרה של העניינים הללו. תוספות... סוברים שלעולם

שליש שני של השיעור (מכ-18:30 עד כ-37:00 דקות)

תוספות (תוספות, מסכת סנהדרין דף צ"א עמוד ב', ד"ה "אמר שמואל") סוברים שלעולם, כמו שמואל מה שאמר "אין בין "זה לא דווקא, זה לא ממש יהיה כמו זמן שלמה, אלא קצת יותר, הרבה יותר — אז "אין בין "זה לא דווקא. המהרש"א (חידושי אגדות למהרש"א) כותב שישראל יהיה להם מנוחה תלוי איפה, אומר, בישראל או באומות העולם. כאן בארץ יהיה מנוחה, אף אחד לא יעז להילחם — במישהו מישראל, ולא יקרה שום אסון למי שיושב פה. ככה מהרש"א כותב, אומר: אבל בחוץ לארץ הגויים ימשיכו להילחם ביניהם, יהיה מלחמות — אז ימשיכו, אוקראינה-רוסיה, ימשיכו לייצר כל "מיני כלי מלחמה שם. אבל מה שאמר **"לא יראו ולא ישחיתו"** — איפה כתוב? בפסוק: **"בכל הר קדשי אשעיהו יא, ט**. זאת אומרת, בארץ ישראל שם לא יראו ולא ישחיתו. ככה המהרש"א סובר. אבל בחוץ לארץ יהיה מלחמות, יהרגו אחד את השני

טוב, הרמב"ם לא הסכים עם כל זה. הרמב"ם יש לו בכמה מקומות — יש לו בהלכות מלכים, שם הוא מאריך. כתב הרמב"ם: **"אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם, או יהיה שם חידוש במעשה בראשית, אלא עולם כמנהגו נוהג"** (רמב"ם, משנה תורה, הלכות מלכים ומלחמות פרק י"ב הלכה א'). מתי שיבוא משיח ואליהו הנביא יופיע — אליהו הנביא יופיע, כמו שאנחנו מזכירים במוצאי שבת ומתפללים שנוכה לראות אותו, הוא יבוא לבשר את הגאולה. ואחר כך יהיה מלחמת גוג ומגוג, ובמלחמה יבוא משיח וילחם בהם, כי איך כתוב? **"יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו, ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבתימו"** (תהלים ב, ב-ג). **"יושב בשמים ישחק"** (תהלים ב, ד) — ויש לנו גמרא שאף אחד לא חולק עליה, שאומרת שמיום שברא הקדוש ברוך הוא

שמים וארץ, לא שחק, עד יום שתהיה מלחמת גוג ומגוג (תלמוד בבלי, מסכת עבודה זרה, דף ג' עמוד ב') — אז ישחק. עליהם, "יושב בשמים ישחק, ה' ילעג למו" (תהלים ב, ד), כותב הרמב"ם — בהמשך הוא אומר, ובסוף הוא כותב, בשורה אחרונה, מאריך: "ודברים אלו וכיוצא בהן לא ידע אדם היאך יהיו עד שיהיו" (רמב"ם, הלכות מלכים ומלחמות, פרק י"ב הלכה ב'). זה בהלכות מלכים

יש לו מקום שני, בהלכות תשובה, שם הרמב"ם כותב: "לפי שבאותן הימים תרבה הדעה והחכמה; והאמת" (רמב"ם, משנה תורה, הלכות תשובה, פרק ט' הלכה ב') — שם מצוטטים גם ישעיהו יא, ט, דמיהו לא, לג; יחזקאל לו, כו' — יהיה בזמן שיבוא משיח מנוחה ומרגוע לכל היהודים, וירבו בתורה אומר, עד שיהיו כמו המלאכים. אומר, יהיה להם מלך משיח שיהיה יותר גדול משלמה המלך. והוא — ממשיך שם וכותב: "ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות... ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד" (רמב"ם, הלכות מלכים ומלחמות, פרק י"ב הלכה ה'). יהיה אושר ומזון בלי גבול, לא יהיה רעב, וכסף לא יהיה נחשב כלום. ומצוות עשה נקיים אותם בלי טורח. ובלי עצלות, אין דבר כזה לקום מניין שני — כולם מניין ראשון. אז זה הרמב"ם אומר בזמן משיח. זכור את זה — זה בהלכות תשובה

אחר כך הרדב"ז (רבי דוד בן זמרא, בפירושו לרמב"ם, הלכות תשובה פרק ט') כותב שכל זה שמדבר הרמב"ם — זה בארץ ישראל. שם יהיה הנהגה ניסית, נגד הטבע. הטבע פה יתבטל. אבל בחוץ לארץ ימשיך הטבע אותו דבר. האמת שגם רבי אברהם אזולאי (ספר "חסד אברהם" — מקום מדויק בספר לא אומת בבדיקה) כך כתב — זוכר, שיבואו כל הצדיקים שיש בחוץ לארץ ויגידו למלך המשיח: למה אנחנו השתנינו? אנחנו יהודים, ואלה יהודים — למה היהודים שפה יש להם כל טוב? אז הוא יענה להם: אלה סבלו, ישבו פה בארץ ישראל וסבלו מהגויים, ולא עזבו את ארץ ישראל. אבל אתם עזבתם בגלל כסף וזהב — אז הנה יש לכם כסף וזהב, יקח אותם לנמל יפו, ושם הים מושבע מששת ימי בראשית לפלוט את כל אוצרות של קורח, של פרעה, של יוסף הצדיק שאצר כסף וזהב. כל זה כסף וזהב, כתוב "ויצבר כסף וזהב לרוב" (מקור לא אומת במלואו — לא אותה פסוק התואם ניסוח זה במדויק בבדיקה; ייתכן רמז לקהלת ב, ח "כנסתי לי גם כסף וזהב", או לזכריה ט, ג "ותצבר כסף כעפר" — יש לוודא מול ספר חסד אברהם עצמו) — כל זה תיקחו לכם כמה שאתם רוצים. כך כותב רבי אברהם אזולאי, כן

אז זה יוצא — כמו מרן (רבי יוסף קארו, בעל השולחן ערוך), עליו השלום, שהוא גם כן הלך בכסף — משנה על הסוגיה הזאת ברמב"ם. בהלכות תשובה מרן כותב על הפרק הזה, הוא לא כתב הרבה "אמונות טובות, שם הרבה מתנות, ואין לי לפרש בהם דבר"

כן, עכשיו — הרמב"ן, בירושלים יקוו רק האבות והתנאים, וזה סביב — כולם ביחד, ירושלים. איפה הירושלים התחתונה, ירושלים העליונה — קומה א, פה. פה, בקומה א, 'כתוב בפסוק: "ואני אהיה לה חומת אש סביב, ולכבוד אהיה בתוכה" (זכריה ב, ט) — למדנו איזה שבוע שעבר. ואז לא יוכלו כל — אחד להיכנס לירושלים, רק מי שהתאבל על ירושלים, כל מי שהשתתף בצער על חורבן ירושלים זוכה ורואה בנחמתה. למה? כי אז הקדוש ברוך הוא בעצמו ירד לכאן — ויותר נכון, הוא יתגלה, הוא נמצא בכל מקום, אבל הוא יתגלה באור עצום מאוד. והביתם ישתנו — למדנו את זה, זה בהפטרות עניה סערה לא נחמה, הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך ויסדתיך בספירים, ושמתי כדכד שמשתיך" ושעריך לאבני אקדח, וכל גבולך לאבני חפץ, וכל בניך למודי ה', ורוב שלום בניך" (ישעיהו נד, יא-יג) אז זה בירושלים, פה. ואז "כנסו נסי אליה" (מקור לא אומת במלואו — ייתכן שיבוש, לא אותה פסוק

או מקור מדויק בבדיקה — והגמרא אומרת: לא כירושלים של מעלה, ירושלים של מטה. ירושלים של היום, כל הרוצה להיכנס נכנס, אבל ירושלים שלעתיד — רק מי שצדיק וחסיד, ירא אלוקים, שומר מצוות, יכנס.

עכשיו, הרמב"ן, הרב משה בן נחמן, מחומת דברים, בסוף ספר דברים, לקראת פרשת ניצבים **רמב"ן בפירושו לתורה, סוף ספר דברים, בסוף פרשת האזינו/ניצבים — מקום מדויק בפירוש לא אומת בשלמותו בבדיקה**, כותב שם גם כן פרק שלו על העניין. הוא אומר: תדע שאחרי שיבוא משיח לא יהיה יצר הרע, יתבטל יצר הרע, וישובו להיות כמו אדם הראשון קודם החטא, ואנחנו נחיה כמו אדם הראשון בגן עדן. ממילא יתבטל המוות, ואנחנו נהיה בניסים גלויים. זה הרמב"ן כותב, והתוספות גם כן כתבו כמוהו.

רבנו סעדיה גאון **רס"ג, ספר "האמונות והדעות, "מאמר ח' — מקום מדויק לא אומת בבדיקה**, שהיה לפני כולם, כותב שבעלי החיים יחיו בשלום. גם הרד"ק, רבי דוד קמחי **רד"ק, פירוש על ישעיהו יא — מקום מדויק לא אומת בבדיקה** — הוא היה באלף הקודם — על ספר ישעיה, שם הוא כותב שישתנה הטבע של בעלי החיים. למה? הוא אומר, איך יכול להיות? הרי, כשנבראו בעלי החיים, נבראו זכר ונקבה — לא יותר, זוג. עכשיו תגיד לי, האריה — הם אכלו בשר? הם צריכים לטרוף בעלי חיים. והבעלי חיים הם מוגנים. לא היה רע בעולם.

אומר, אז יהיה כעת, כשיבוא משיח, זה יחזור להיות כמו שהיה לפני החטא של אדם הראשון. יבוא המשיח צדקנו, וממילא גם הטבע שבעלי החיים ישתנה. אז הוא אומר: בעלי חיים לא אכלו בשר, כי כמו שהיה מזמן שנברא העולם, הם לא היו צריכים לאכול בשר, וגם האדם לא היה אוכל בשר. אחר כך אמר **"כירק עשב נתתי לכם את כל" בראשית ט, ג** — כאן התיר להם, כותב רש"י **רש"י על בראשית ט, ג**, לאכול בשר. לפני כן לא היו אוכלים בשר.

עוד דבר — יש לנו את האברבנאל **דון יצחק אברבנאל, פירוש על ישעיהו יא — מקום מדויק לא אומת בבדיקה**, עליו השלום, כותב: בארץ ישראל תהיה הנהגה ניסית — גם הוא מחלק בין ארץ ישראל לחוץ לארץ. [למה? כי כתוב בפסוק: **"לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי" (ישעיהו יא, ט)**, תזכור — זאת אומרת בארץ ישראל, זה הר קדשי, שם לא יהיה יצר הרע. אבל בחוץ לארץ ישאר. אז הוא אומר, אומר האברבנאל, שתהיה הנהגה ניסית — שבני האדם יחיו בשלום אחד עם השני, ולא יהיה מלחמות בין מדינה למדינה, וגם בעלי החיים יחיו בשלום. ממילא כל הנבואות של ישעיה יתקיימו, כי כתוב **"לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי" (ישעיהו יא, ט)** — זו אסמכתא של כל השיטה שאומרת שתהיה הנהגה ניסית.

עכשיו יש המהר"ל — כותב דברים נפלאים מאוד. המהר"ל, יש לו ספר שלם על ביאת המשיח והעולם שאחרי זה — **"נצח ישראל" (מהר"ל מפראג, ספר "נצח ישראל" — פרק מדויק לא אומת בבדיקה**. הוא כתב 16 ספרים. שם הוא כותב שיתוקן חטא אדם הראשון. ברגע שמשיח יבוא, ממילא כוח היכולת לעשות את כל התיקון — יתוקן חטא אדם הראשון, ויעקר הרע מהעולם, לא יהיה רע, ממילא אין יצר רע. וגם העולם יהיה כולו שלם, לא יהיה שום חיסרון בשום דבר. עכשיו יש לפעמים עצירת גשמים, או שידפון, או שריפות, או כל מיני אסונות טבע — אין אסונות טבע, זה אסונות שהשם יתברך שולח להם — אבל לעתיד לבוא, כשיבוא משיח, יתבטל כל הרע בעולם, לא יהיה רע בכלל, ולא רק בארץ ישראל. לכל העולם כולו.

והוא אומר, בוא תראה שהגמרא במסכת כתובות (תלמוד בבלי, מסכת כתובות, דף קי"א-קי"ב המהר"ל מתייחס לשלוש הדרשות שמקורן במקור המשולב במסכת שבת ל' ע"ב, אך גם חוזרות בחלקן בכתובות) חילקה שלוש קבוצות. יהיה תיקון אחד של בני האדם — ומה התיקון של בני אדם שאנחנו נראה אותו הכי בולט? אומר המהר"ל שהעתידה אישה שתלד בכל יום (שבת ל, ב). זאת...אומרת, היום זה מצב לא סביר, אישה צריכה לסבול — אז היא תלד ולא יהיה לה צער, תגדל אותם

שליש שלישי (אחרון) (של השיעור) מכ-37:00 עד הסוף, 56:05)

לכן כותב הגאון רבי יוסף חיים (ר' יוסף חיים מבגדאד, פירוש על ישעיהו נא, יא — ספר וסימן מדויק לא אומת בבדיקה) פירוש נפלא על הפסוק: "ופדויי ה' יושבון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם, ששון ושמחה ישיגו, נסו יגון ואנחה" (ישעיהו נא, יא). הוא אומר: "ופדויי ה' יושבון יבואו כל קיבוץ הגלויות עם עשרת השבטים, יבואו לארץ ישראל". ובאו ציון ברנה — "יבואו לירושלים". ששון ושמחה ישיגו — כיוון שאישה עתידה ללדת בכל יום, אז ביום שמיני יש ברית מילה, ואחר כך בר מצווה, ואחר כך חתונה. הוא אומר: "ששון" זה מילה, שמחה "זה חופה. ככה, הגמרא במגילה דורשת: "ששון — זו מילה, שנאמר שש אנכי על אמרתך; שמחה — זה יום טוב שנאמר ושמחתם בחגיכם; אורה — זו תורה, שנאמר ולתורה אור; ויקר — אלו תפילין" (תלמוד בבלי, מסכת מגילה, דף ט"ז עמוד ב'). אז הוא אומר: ממילא יהיה גם זה וגם זה וגם זה, לאדם צריך לרוץ באותו יום משמחה אחת לשמחה

אז מה זה תיקון של האדם? אחר כך הוא אומר: זה תיקון של האדם. אחר כך יהיה תיקון של העצים כל האילנות האלה שנבראו, גם הברוש וגם התדהר — כולם יתוקנו. אז המהר"ל אומר שברגע — שיהיה תיקון לעולם, יתוקנו גם האילנות — כולם יוציאו פירות, בכל יום, לא תהיה עונת פירות מבוסס על תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף ל' עמוד ב': "עתידים אילנות שמוציאין פירות בכל יום" שנאמר ונשא ענף ועשה פרי — "יחזקאל יז, בג. תיקון של האדם, תיקון של האילנות — מה נשאר תיקון של האדמה. מה התיקון של האדמה? היום היא מוציאה ירקות וגם קוצים. אבל כשיבוא משיח היא תוציא גלוסקאות וכלי מילת — היא תייצר לנו כל יום לחם, וגם בגדים יקרים

אז יש שלושה תיקונים, ולכן הביא בגמרא שלושה פסוקים — זה בסוף כתובות, שם בדף קי"א-קי"ב — תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף ל' עמוד ב'; שלוש הדרשות מובאות יחד שם. הדרשה השלישית) הגלוסקאות — חוזרת בנפרד גם בכתובות קי"א ע"ב, שם: "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת" (שבת ל, ב; כתובות קיא, ב). אז הראשון — "עתידה אישה שתלד בכל יום" (שבת ל, ב), השני — "עתידים אילנות שיוציאו פירות בכל יום" (שבת ל, ב). והשלישי — "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת" (שבת ל, ב; כתובות קיא, ב). תראה איזו מעלה, אומר. ואחר כך הוא כותב: מה אנחנו עושים עכשיו? מקיימים מצוות. כל התורה לא השתנתה ולא תשתנה בשום פעם. אז, עכשיו אנחנו כמו בימי החול — יבוא האלף השביעי, זה שבת. אבל לפני האלף השביעי יבוא משיח שזה יום טוב

עכשיו, מה עושים כשחל יום טוב בערב שבת? עירובי תבשילין. אימתי עושים עירוב תבשילין? עכשיו אומר: היום, אנחנו כל אחד מאיתנו צריך לעשות עירוב תבשילין — לקיים מצוות, אין זמן, כי כל רגע יכול לבוא המשיח. אומר המהר"ל: עכשיו לקיים כמה שיותר מצוות, כמה שיותר תורה, כמה שיותר

"צדקה, כדי שאחר כך יהיה לנו במה להתענג. כי אחרת — **"יבואו ימים אשר תאמר אין לי בהם חפץ** **(קהלת יב, א)** — מה שעשית היום, הצלחת; מה שלא עשית, הפסדת

בסדר, אחר כך יש לנו את דברי חסד אברהם — רבנו אברהם אזולאי **(ספר "חסד אברהם, "לרבי אברהם אזולאי — פרק מדויק לא אומת בבדיקה)**. כותב שלפני שיבוא המשיח יתחזקו הצרות מאוד — ויהיה מלחמות גוי בגוי, מדינה נגד מדינה, אין מדינה בשלום. אומר: ואז ישראל יהיו במצוקה אנחנו באמצע, כביכול בין 70 זאבים. אומר: ואז מה יהיה? יתגלה המשיח — ואז יבוא איתו משה רבנו עם כל דור המדבר, ואז יחיו המתים, ויבואו גם עשרת השבטים האבודים, שנאמר: **"והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים, והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים" (ישעיהו כז, יג)**. אז "האבדים בארץ אשור" — זה שבט יהודה ובנימין, ו"הנדחים בארץ מצרים" — זה עשרת השבטים, מעבר לנהר סמבטיון. ויתגלו כולם ויבואו לירושלים

ואז, אומר, ואז מה יהיה? ירד בית המקדש בנוי מלמעלה, וישב פה, והמתים יקומו. ואלה שהיו בבית — ראשון יראו את בית ראשון, אלה שהיו בבית שני יראו את בית שני, ואנחנו נראה את בית שלישי שלוש קומות. אחרי שאתה עולה לקומה השלישית, יש שם עמוד — עץ החיים — דרכו אתה עולה. לרקיע, ורואה את כל נשמות הצדיקים — אברהם, יצחק ויעקב, משה, אהרן, יוסף ודוד, וכל הנביאים — הגמרא אומרת: **"ששים ריבוא נביאים עמדו להם לישראל" (מקור לא אומת במלואו בבדיקה מספר זה 60 ריבוא נביאים (מיוחס למקורות חז"ליים, יש לוודא ציון מדויק), אבל לא נכתבו נבואותיהם, רק אלה שהנבואה שלהם לדורות**

אומר: ואז מה יהיה? יבואו החכמים הגדולים שישבו בחוץ לארץ, ויקחו קנאה בליבם ואמרו: אנחנו טרחנו, אנחנו למדנו תורה, תרמנו — אז איפה השכר שלנו? למה הפועל הפשוט שבארץ ישראל זוכה לכל הפאר הזה? אומר: המשיח יאמר להם — הם עזבו את ארץ ישראל בגלל הכסף והזהב, ורצו מנוחה. אז הנה, אתם ביקשתם מנוחה — אז כל כסף וזהב שבעולם, שהים מושבע ביפו להקיא אותו יקח אותם לגבול ים יפו. כן, מלבד אוצרות ים יפו — הקדוש ברוך הוא בונה את בית שלישי בדמעות של ישראל — כל דמעה שאדם מוריד על בית המקדש, מכל דמעה נהיה אבן, והאבנים האלה ירדו מלמעלה, ויהיה כתוב השם שלך עליהן. הקדוש ברוך הוא בונה אותו, כי אם אתה בונה את בית המקדש, הוא יחרב עוד פעם — הרי שני בתי המקדש הראשונים בנו אותם בשר ודם. אבל בית שלישי הקדוש ברוך הוא בונה אותו, על ידי הדמעות שאתה מוריד על בית המקדש —

כן, אז נסכם — מה יוצא אם כן? בוא נחזור: **"וזכור את בוראך בימי בחורתיך, עד אשר לא יבאו ימי הרעה" (קהלת יב, א)** — אלא, ימי המשיח, שאז אין שם לא שטן ולא יצר הרע, לא זכות ולא חובה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ **(קהלת יב, א — המשך אותו פסוק)** — אלה ימי המשיח. למה? כי אז לא יהיה יצר הרע. ממילא אם אין יצר הרע — אין שכר ועונש. אז כעת יש. אז כמה שאדם יכול לעשות כעת, הוא מרוויח לטווח רחוק

וגם אל תשכח את הזוהר הקדוש, פרשת וירא **(זוהר, חלק א, פרשת וירא — דף מדויק לא אומת בבדיקה עבור קטע זה)**, שכתב שיהיה אור גדול של הקדוש ברוך הוא, ירד מלמעלה ויאיר את כל ארץ ישראל ואותנו. ואז: **"לאמר לאסורים צאו, לאשר בחשך היגלו" (ישעיהו מט, ט)**. ואז מה יהיה לגויים? אומר: הגויים — חושך וצלמוות. ופה, בארץ ישראל, יהיה — **"ולכל בני ישראל היה אור במושבתם (שמות י, כג)**

כן, רבותיי, עוד משפט אחד לפני שנסיים. הזהר הקדוש כותב בפרשת פקודי *זוהר, חלק ב, פרשת פקודי — דף מדויק לא אומת בבדיקה; המושג של שבעה היכלות בגן עדן ידוע מספרות הקבלה, אך הציטוט המדויק על 24 בתי דין ו-40 דיינים לא אותר בבדיקה* שיש שבעה היכלות. בהיכל השלישי, שבגן עדן, שם יש 24 בתי דיינים שדנים כל אדם ואדם על מה שהוא עושה. שם יש 40 דיינים שיושבים וכל אדם שהוציא מילה לא טובה מפיו — קללה או נדר או שבועה — לא מקבלים את תפילתו עד שיקיים את הנדר, והשבועה 40 יום.

לכן, מה צריך לעשות? 40 יום תיקנו לנו לפני יום הכיפורים — שזה בערב ראש חודש אלול, ו-40 יום לפני ראש השנה, לעשות התרה. וצריך להיזהר אחרי זה לא להוציא נדר מהפה, ולא קללה, ולא דיבור אסור. אז אנחנו נעשה, בלי נדר, את ההתרה שנהוג לעשות כבר כמה מאות שנה — 500 שנה יש למנהג הזה, לעשות התרה ביום כ' לחודש אב, שזה 40 יום לפני ראש השנה, בכבוד חכם שמעון. יעלה ויבוא.